

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อการนำเสนอรายการข่าว เจาะข่าวร้อน ล้วงข่าวลึก ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง NBT” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษา โดยสามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
2. แนวคิดเกี่ยวกับภูมิหลังทางประชากรของผู้รับสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับข่าว และองค์ประกอบของข่าวโทรทัศน์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude)

ทัศนคติ เป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญมากแนวทาง จิตวิทยาสังคม และการสื่อสาร และมีการใช้ คำนี้กันอย่างแพร่หลาย สำหรับการนิยามคำว่า ทัศนคติ นั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

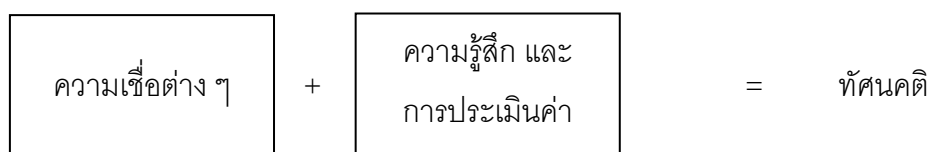
พัชนี เที่ยจรรยา และคณะ (2534, น. 77) ให้ความหมายของคำว่าทัศนคติ ว่าเป็นการประเมินหรือเป็นปฏิกิริยาทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อวัตถุทางสังคม คือ ความรู้สึก “ชอบ” หรือ “ไม่ชอบ” “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” ต่อสิ่งนั้น

ฟิชไบน์ และ อาเซน (Fishbein & Ajzen, 1975, p. 216) ได้ให้คำนิยามของทัศนคติตามแนวทางของตนว่าเป็น จุดยืนของบุคคลในลักษณะของความรู้สึก และการประเมินค่าที่มีต่อวัตถุ การกระทำ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยทัศนคติจะแสดงออกถึงความรู้สึกโดยทั่วไปของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าในลักษณะที่ชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบ ฟิชไบน์ และ อาเซน (1975, pp. 14-16) ได้อธิบายถึงที่มาของทัศนคติว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึก (Affection) ในการประเมินค่า (Evaluation) ตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งถูกกำหนดจากความเชื่อต่าง ๆ (Belief) ทั้งทางบวกและทางลบของบุคคลที่มีต่อวัตถุ หรือบุคคล โดยทัศนคติจะเป็นผลที่เกิดจากการเชื่อมโยงกันระหว่างความเชื่อ

ต่าง ๆ ที่บุคคลมีเข้ากับความรู้สึก หรือการประเมินค่าโดยรวมที่มีต่อวัตถุ ซึ่งเกิดขึ้นจากความเชื่อ
นั้น

ภาพที่ 2.1

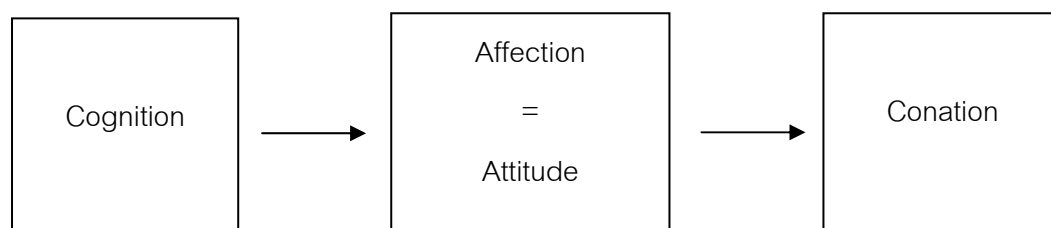
การเชื่อมโยงของทัศนคติ ตามแนวคิดของ พิซไบน์ และ อาเซน

พิซไบน์ และ อาเซน ได้เปรียบเทียบทัศนคติตามคำนิยาม และแนวคิดของตน กับแนวคิดที่ว่าทัศนคติจะต้องประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ หมายถึง ตัวองค์ประกอบในเรื่องของความรู้สึก (Affection) เรื่องความเชื่อ (Belief) และเรื่องความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรม (Intention) พวกเขาได้อธิบายว่าทัศนคติจะมีความสัมพันธ์กับความเชื่อ และความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรม ในลักษณะของการขับเคลื่อน (Flow) ไปตามเส้นของความสัมพันธ์ ที่มีจุดเริ่มต้นจากความเชื่อ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึก หรือทัศนคติ และมีความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรม หรือการกระทำเป็นผลที่ตามมา ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดที่ว่าทัศนคติจะต้องประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบที่อธิบายไปแล้วข้างต้น

นอกจากนี้ การศึกษาทัศนคติตามแนวคิดของ พิซไบน์ และ อาเซน ได้กล่าวถึงการประสานแนวคิดที่มีลักษณะที่แคบเกินไป จึงได้ประยุกต์แบบจำลองด้านทัศนคติที่มีองค์ประกอบเดียวขึ้นมาใหม่ โดยยังคงยึดนิยามทัศนคติบนหลักการที่ว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึก (Affection) ที่เรามีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติอย่างดี คือ องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognition) และ องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Conation) กล่าวคือ องค์ประกอบด้านความรู้จะเป็นปัจจัยนำที่ทำให้เกิดทัศนคติ ในขณะที่องค์ประกอบด้านพฤติกรรมจะเป็นปัจจัยตามหลังจากเกิดทัศนคติแล้ว ดังในภาพดังนี้

ภาพที่ 2.2
การศึกษาทัศนคติแนวคิดของ ฟิชไบน์ และ อาเซน

จากภาพกล่าวได้ว่า แบบจำลองที่ประยุกต์ขึ้นนี้ ไปทำการจัดลำดับที่แบบจำลององค์ประกอบ 3 อย่างของทัศนคติขึ้นมาใหม่ โดยจัดองค์ประกอบความรู้สึกล้วนโดดเด่นขึ้น จนกล่าวได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง องค์ประกอบด้านความรู้สึกล้วน และลดบทบาทขององค์ประกอบด้านความรู้และพฤติกรรมให้เป็นเพียงหน่วยสนับสนุนทัศนคติเท่านั้น

การเกิดทัศนคติ

มนุษย์เราแต่ละคนจะมีความเชื่อต่อวัตถุ การกระทำ และเหตุการณ์แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต ความเชื่อบางอย่างอาจจะคงอยู่ถาวร ขณะที่บางอย่างอาจจะเลือนหายไปและเกิดความเชื่อใหม่ ๆ ขึ้นมาแทนที่ ความเชื่อที่เกี่ยวกับสถาบัน ค่าน้ำใจจะเป็นความเชื่อที่ถาวร ในขณะที่ความเชื่อที่เกิดขึ้นจากผลของพฤติกรรม หรือความเชื่อเกี่ยวกับบุคคล ถือว่าเป็นความเชื่อที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการไปดูวง จะถูกมองกลายเป็นความเชื่อที่มั่งงาย และแตกต่างจากความเชื่อเกี่ยวกับการไปวัดนั่งสมาธิ และปฏิบัติธรรม ด้วยเหตุที่ทัศนคติได้รับอิทธิพลโดยตรงจากความเชื่อ เมื่อความเชื่อเปลี่ยนแปลงได้ ทัศนคติก็เปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน

เพื่อให้ทราบทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับวัตถุ ฟิชไบน์ และ อาเซน ได้เสนอแบบจำลองเพื่อใช้ศึกษาทัศนคติโดยรวมของบุคคลที่มีต่อวัตถุว่าเกิดจากความเชื่อ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อวัตถุแต่ละด้านรวมกัน ซึ่งมีชื่อเรียกว่า แบบจำลองคุณลักษณะต่าง ๆ ของทัศนคติ (Multiattribute Attitude Model) ซึ่งสามารถอธิบายได้จากภาพดังต่อไปนี้

$$A_o = \sum_{i=1}^n b_i e_i$$

A_o = ทศนคติโดยรวมของบุคคลต่อวัตถุ

b_i = ระดับความเข้มของความเชื่อด้านต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงต่อคุณลักษณะต่าง ๆ ของวัตถุ

e_i = การประเมินค่าหรือความรู้สึก (ชอบหรือไม่ชอบ) ต่อคุณลักษณะของวัตถุตามระดับความเข้มข้นของความเชื่อ

n = จำนวนความเชื่อที่สำคัญ

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยปรากฏว่า ในช่วงเวลาหนึ่ง ความเชื่อต่อคุณลักษณะเพียงบางด้านของวัตถุเท่านั้น ที่จะโดดเด่นและมีอิทธิพลอย่างมาก ในการกำหนดทัศนคติโดยรวมต่อวัตถุ ซึ่งเราเรียกความเชื่อเหล่านี้ว่า Salient Belief กล่าวคือ ความเชื่อเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะหรือผลที่จะเปิดใช้งานและเป็นพื้นฐานของทัศนคติ ซึ่งตามปกติแล้ว Salient Belief จะมีอยู่ประมาณ 5-6 ด้านเท่านั้น เช่น ทัศนคติที่ผู้ชมมีต่อดาราคนหนึ่ง จะถูกกำหนดโดยความเชื่อที่โดดเด่นจากคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของดารานั้น เช่น เป็นคนสวย รูปร่างดี ตีบทาพาดก แต่ในความเป็นจริงดารานี้ อาจมีคุณลักษณะด้านอื่น ๆ อีกด้วย เช่น เรียนหนังสือเก่ง จิตใจดี

ความเชื่อต่าง ๆ ที่บุคคลมีต่อวัตถุจะรวมกันเป็นฐานข้อมูลทั้งหมดที่มีความสำคัญมากกับการเกิดทัศนคติ บุคคลจะทำการเชื่อมโยงวัตถุ เข้ากับคุณลักษณะต่าง ๆ ของวัตถุ และเกิดเป็นความเชื่อต่อวัตถุขึ้น โดยความเชื่อในลักษณะ Salient Belief จะทำหน้าที่เด่นชัดมากกว่าตัวอื่น ๆ ในเวลาเดียวกันขบวนการทางจิตวิทยาภายในจิตใจจะทำให้ในการประเมินค่า Salient Belief ที่มีต่อคุณลักษณะต่าง ๆ ของวัตถุตามความเชื่อนั้นออกมา และเกิดเป็นทัศนคติขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติในด้านบวก หรือ ด้านลบ ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินค่า ซึ่งเป็นที่มาของทัศนคตินี้จะพัฒนาขึ้นมาจากปัจจัยต่าง ๆ ภายในตัวบุคคล ดังนี้

1. ความต้องการ (Need) เนื่องจากความต้องการของบุคคลนั้นไม่อยู่กับที่ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย และเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ในแต่ละช่วงของชีวิต วัตถุอย่างเดียวกันจะได้รับการประเมินต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าวัตถุนั้น ๆ จะทำให้สนองตอบความต้องการในแต่ละช่วงของชีวิตได้อย่างน่าพอใจหรือไม่ อย่างไร

2. แนวคิดเกี่ยวกับตัวเอง (Self-Concept) หมายถึง ความรู้สึกทั้งหมดที่บุคคลมองตัวเองว่ามีลักษณะอย่างไร เคยเป็นอย่างไร และคาดหวังว่าจะเป็นอย่างไรในอนาคต จากนั้นจะก่อให้เกิดผลสะท้อนให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือการกระทำออกมา ดังนั้นเมื่อบุคคลเผชิญกับวัตถุ บุคคลจะไม่รับรู้ความรู้สึกทั้งหมด แต่จะเลือกรับรู้และเลือกที่จะตีความไปตามความคิดของ

ตน ดังนั้นการประเมินข้อมูลจึงขึ้นอยู่กับแนวคิดเกี่ยวกับตนเองที่จะให้คุณค่า (Value) กับวัตถุนั้นอย่างไร

3. บุคลิกภาพ (Personality) บุคลิกภาพของบุคคลเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง คู่กับแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง ที่มีอิทธิพลต่อการประเมินวัตถุ บุคคลที่มีบุคลิกภาพเฉพาะตัวก้าวร้าว เชื้อยชา เก็บตัว เปิดเผย ขี้อาย หรือกล้าแสดงออก สิ่งดังกล่าวเหล่านี้มีผลกระทบต่อการประเมินค่าวัตถุ หรือความรู้สึก ที่ก่อตัวเป็นทัศนคติของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

โดยทั่วไปแล้ว คนเราจะเกิดความรู้สึกชอบหรือมีทัศนคติที่ชื่นชอบวัตถุ เนื่องจากเชื่อมโยงวัตถุเข้ากับสิ่งที่ดี และจะเกิดความรู้สึกไม่ชอบวัตถุเนื่องจากเราเชื่อมโยงวัตถุเข้ากับสิ่งที่ไม่ดี พิซไบน์ และ อาเซน (1975, p. 217) กล่าวว่า ในหนึ่งวันเราจะเกิดทัศนคติต่อวัตถุ หรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เข้ามาหาเราอย่างเป็นอัตโนมัติ เมื่อเราทำการเชื่อมโยงทัศนคติเดิม เข้ากับวัตถุเหล่านั้น และเข้ากับวัตถุอื่น ๆ คุณลักษณะต่าง ๆ ของวัตถุ จะทำการประเมินคุณค่าคุณลักษณะวัตถุเหล่านั้นให้เกิดขึ้น การประเมินคุณค่าที่เกิดขึ้นนี้ก็มีพื้นฐานมาจากความเชื่อและการประเมินคุณค่าเช่นกัน

ทัศนคติและความรู้สึกที่บุคคลมีต่อวัตถุ หรือสิ่งต่าง ๆ ยังมีน้ำหนักของทัศนคติแตกต่างกัน และสามารถใช้อำนาจหน้าที่ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น

1. ทัศนคติในทางบวก (Position Attitude) เป็นทัศนคติที่บุคคลแสดงออกหรือมีอารมณ์ความรู้สึกในด้านดีต่อบุคคล หน่วยงาน องค์กร สถาบัน รวมไปถึงเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีในการยอมรับความคิดใหม่ ๆ และข้อมูลใหม่ ๆ

2. ทัศนคติในทางลบ (Negative Attitude) เป็นทัศนคติทางลบ หรือไม่ดี เป็นทัศนคติที่สร้างความรู้สึกให้เป็นไปในทางเลื่อมเสีย ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวง สงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

3. ทัศนคตินิ่งเฉย (Passive Attitude) เป็นทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ โดยสิ้นเชิง

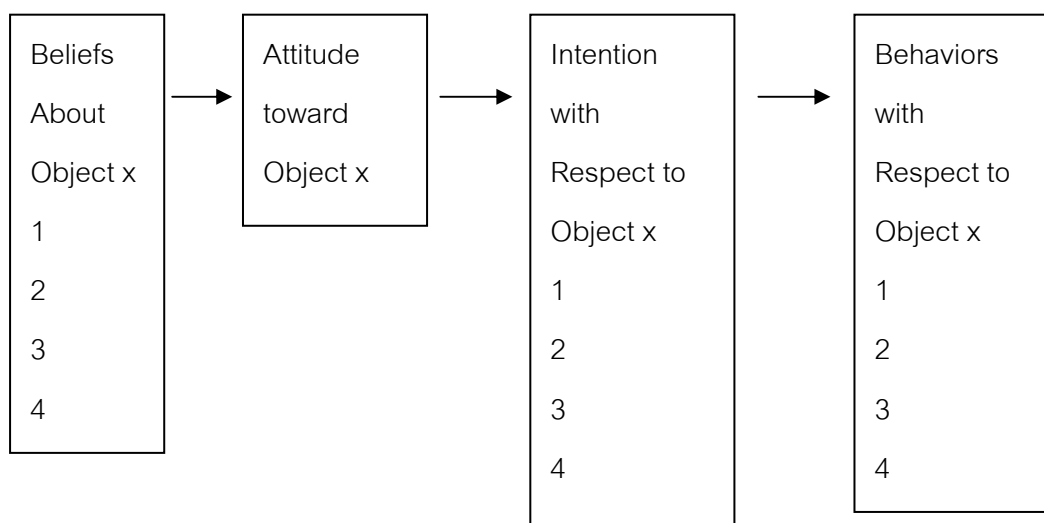
ทัศนคติกับพฤติกรรม

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ การตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือวัตถุที่เกิดขึ้นจริง และเป็นสิ่งที่เห็นได้ ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจและทัศนคติ พฤติกรรมทางสังคมส่วนใหญ่ของสังคมมนุษย์จะเกิดขึ้นจากความตั้งใจ ยกเว้นเหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ดังนั้นบุคคลจึงมักแสดงพฤติกรรมต่อวัตถุ โดยความตั้งใจที่จะก่อให้เกิด พฤติกรรมนี้ถูกกำหนด

ด้วยความเชื่อ และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นเราจึงสามารถกล่าวได้ว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ก็มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวัตถุและความเชื่อที่มีต่อวัตถุด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 2.3

ความสัมพันธ์ของความเชื่อ ทัศนคติ ความตั้งใจ และพฤติกรรม

จากภาพสามารถสรุปได้ว่า ทัศนคตินั้นเป็นความรู้สึก (Affective) ที่เกิดขึ้นต่อวัตถุหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เป็นผลมาจากการประเมินค่า (Evaluative) วัตถุตามน้ำหนักของความเชื่อ (Belief) ที่มีต่อคุณลักษณะด้านต่าง ๆ (Attribute) ของวัตถุประสงค์ ส่งผลให้เกิดความตั้งใจ (Intention) ที่จะแสดงพฤติกรรม (Behavior) ต่อวัตถุที่ออกมาในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติ

แนวความคิดดังกล่าวนี้เป็นที่นิยมใช้กันมากในการศึกษาทางการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภค โดยจะมุ่งศึกษาเฉพาะทัศนคติ หรือความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวกับสินค้าและบริการ อาจกล่าวได้ว่ามุ่งค้นหาถึงที่มาของทัศนคติผู้บริโภค และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สามารถใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้นได้ เพื่อจะนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนทางการตลาด ในระยะต่อมาได้มีการนำไปใช้ศึกษาสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ด้วยโดยเริ่มจากการโฆษณา ประชาสัมพันธ์และแพร่ขยายไปยังสื่ออื่น ๆ ในเวลาต่อมา

เนื่องจากระดับการก่อตัวของความรู้สึกของมนุษย์ ระดับที่ใกล้ตัวที่สุด คือ ความรู้สึก และระดับต่อมาคือ ความคิดเห็น ระดับสุดท้ายคือ ทัศนคติ ซึ่งในการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อการนำเสนอรายการข่าว เจาะข่าวร้อน ล้วงข่าวลึก ทางสถานีโทรทัศน์ของ NBT” ผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาไปถึงทัศนคติ แต่ในการสำรวจพฤติกรรมการเปิด

รับชมของกลุ่มตัวอย่างผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ยังไม่สามารถวัดไปถึงความรู้สึกของมนุษย์ในขั้นสุดท้ายที่เรียกว่า ทศนคติ ได้ อีกทั้งได้สำรวจเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความคิดเห็นแล้ว ผลปรากฏว่ายังมีเอกสารไม่เพียงพอ ผู้ศึกษาจึงต้องนำแนวคิดเกี่ยวกับทศนคติมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

แนวคิดเกี่ยวกับภูมิหลังทางประชากรของผู้รับสาร

ในทางปฏิบัติเมื่อผู้ส่งสารต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจมวลชนผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายของตน ผู้ส่งสารจะใช้ลักษณะทางด้านจิตวิทยาและลักษณะทางด้านประชากรของมวลชนผู้รับสารประกอบกัน ลักษณะทางด้านประชากรจะบอกว่าผู้รับสารเป็นใคร? อายุเท่าไร, เพศอะไร, นับถือศาสนาใด, มีฐานะอย่างไร ในขณะที่ลักษณะทางด้านจิตวิทยายกย่องว่าใครนั้น มีความรู้สึกคิดอย่างไร มีรสนิยมและความต้องการอย่างไร วิธีการที่ใช้วิเคราะห์มวลชนผู้รับสารนี้เรียกรวม ๆ ว่า การวิเคราะห์มวลชนผู้รับสารตามลักษณะทางประชากร โดยมีสมมติฐานว่า มวลชนผู้รับสารที่อยู่ในกลุ่มลักษณะทางประชากรเดียวกันจะมีลักษณะทางจิตวิทยาค่อนข้างคล้ายคลึงกัน และคนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีลักษณะทางจิตวิทยาแตกต่างกัน (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 105)

1. อายุ (Age)

อายุของมวลชนผู้รับสารเป็นลักษณะประการหนึ่งที่เราสามารถใช้ในการวิเคราะห์มวลชนผู้รับสารได้ อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม โดยทั่วไปแล้วคนที่อายุน้อยมักมีความคิดเสรีนิยมมากกว่า (More liberal) คนที่มีอายุมาก ในขณะที่คนที่มีอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษนิยมมากกว่า (More conservative) คนที่มีอายุน้อย คนที่มีอายุน้อยมักจะเป็นคนที่ยึดถืออุดมการณ์มากกว่า (More idealistic) ใจร้อนกว่า (More impatient) และมองโลกในแง่ดีกว่า (More optimistic) คนที่มีอายุเยอะมาก ในขณะที่คนที่มีอายุมากมักจะเป็นคนที่ยึดถือการปฏิบัติมากกว่า (More pragmatic) มีความระมัดระวัง (Cautious) และมองโลกในแง่ร้าย (Pessimistic) สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากคนที่มีอายุมีประสบการณ์ในชีวิตซึ่งเคยผ่านยุคเชษฐต่าง ๆ ตลอดจนมีความผูกพันที่ยาวนานและมีผลประโยชน์ในสังคมมากกว่าคนที่อายุน้อย คนที่มีอายุมากกว่าที่มีทรัพยากรสมบัติมากกว่าคนที่อายุน้อย จึงมักจะไม่นิยมให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นสังคมเพราะการเปลี่ยนแปลงในสังคมย่อมมีผลกระทบต่อทรัพยากรสิน, สถานะทางสังคมและความลำบากในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง

นอกจากความแตกต่างในเรื่องความคิดแล้ว อายุยังเป็นสิ่งกำหนดในเรื่องความยากง่ายในการชักจูงใจด้วย การวิจัยทางจิตวิทยาพบว่า เมื่อคนมีอายุมากขึ้นโอกาสที่คนจะเปลี่ยนใจหรือถูกชักจูงใจจะน้อยลง นอกจากนั้นโดยปกติแล้วคนที่มีวัยต่างกันมักจะมีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปด้วยเช่นกัน คนวัยกลางคนและคนสูงอายุมักจะคิดถึงในเรื่องความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน, การรักษาพยาบาล, การมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง, ในขณะที่คนหนุ่มสาวอาจจะสนใจในเรื่องการศึกษา, ความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม (Burgoon, อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 106)

ลักษณะของการใช้สื่อมวลชนก็แตกต่างกัน คนที่มีอายุมากมักจะใช้สื่อมวลชนเพื่อแสวงหาข่าวสารหนัก ๆ มากกว่าเพื่อความบันเทิง คนที่มีอายุมากมักจะอ่านจดหมายถึงบรรณารักษ์ข่าว, ข่าวการบ้านการเมือง หรือบทบรรณาธิการมากกว่าอ่านเรื่องตลก หรือข่าวกีฬา ในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ไม่ค่อยจะอ่านบทบรรณาธิการ ในการฟังวิทยุก็เช่นเดียวกัน คนที่มีอายุมากมักจะฟังรายการที่หนัก ๆ เช่น ข่าวการอภิปรายปัญหาสังคม, ดนตรีคลาสสิก, รายการศาสนาและไม่ค่อยฟังเพลงสมัยใหม่ (Rivers, Peterson, & Jensen, อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 106) คนที่มีอายุมากจะดูรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการศึกษา, ข่าวและข่าวสารด้วย (Schramm et al., อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 106)

2. เพศ (Sex)

การวิจัยทางจิตวิทยาหลายชิ้นได้แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด, ค่านิยมและทัศนคติ ทั้งนี้สังคมและวัฒนธรรมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงจึงมักจะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ (Emotional) อ่อนโยนผ่อนตาม (Submissive) และเป็นแม่บ้านแม่เรือน (Brooks, อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 106) นอกจากนั้นการวิจัยต่าง ๆ ยังพบว่า ผู้หญิงถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่าผู้ชาย เช่น การวิจัยที่ทดลองทำกับนักศึกษามหาวิทยาลัยวอชิงตัน โดยให้นักศึกษาหญิงและชายฟังปาฐกถาที่คัดค้านมาแทรกแซงของรัฐบาลกลางในเรื่องสาธารณสุขและการศึกษา ผลการทดสอบปรากฏว่า นักศึกษาหญิงเปลี่ยนทัศนคติของตนเองหรือถูกชักจูงใจมากกว่านักศึกษาชาย (Scheidel, อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 106) ลักษณะด้านอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิงและผู้ชายจดจำข่าวได้มากกว่าผู้หญิงด้วย แต่ผู้หญิงเป็นเพศที่ยังถึงจิตใจของคนได้ดีกว่าผู้ชาย การวิจัยชิ้นหนึ่งพบว่า ผู้ชายมีความสามารถในการคาดคะเนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้แม่นยำน้อยกว่าผู้หญิง ความแตกต่างอีกกันหนึ่งระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายก็คือ ผู้หญิงมักจะโทษตัวเองเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในขณะที่ผู้ชายมักจะโทษคนอื่นหรืออุปสรรคอื่น ๆ แต่จะไม่โทษตัวเอง (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 213-214)

3. สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-economic Status)

สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายความว่า อาชีพ (Occupation) รายได้ (income) เชื้อชาติและชาติพันธุ์ (Race and ethnic group) ตลอดจนพื้นฐานทางครอบครัว (Family background) การวิจัยทางด้านนิเทศศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่าสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้รับสารมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสารและสาร สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยม และเป้าหมายแตกต่างกัน (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 61)

พื้นฐานทางครอบครัว มีอิทธิพลต่อค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคล ทฤษฎีทางสังคมวิทยาได้ยอมรับอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลและถือครอบครัวเป็นสังคม ๗ แรกของบุคคล

อาชีพ คนที่มีอาชีพต่างกันย่อมมองโลก มีแนวคิด มีอุดมการณ์ มีค่านิยมต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป คนที่รับราชการมักจะคำนึงถึงเรื่องยศถาบรรดาศักดิ์ สวัสดิการ ศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของความเป็นราชการ ในขณะที่คนทำงานธุรกิจเอกชนอาจคำนึงถึงรายได้และการมีศักดิ์ศรีของตนด้วยเงินทองที่สามารถจะหาซื้อหรือจับจ่ายใช้สอยสิ่งที่ตนต้องการเพื่อรักษาสถานภาพในสังคมของตนเอง แม้แต่คนที่รับราชการด้วยกันก็มีความคิดเห็นและนิยม ตลอดจนพฤติกรรมที่แตกต่างกันทั้งทหาร ตำรวจ แพทย์ พยาบาล ผู้พิพากษา วิศวกร ครู ฯลฯ

Rogers and Svenning (อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 107) กล่าวถึงลักษณะโดยทั่วไปของกลิกรในประเทศด้อยพัฒนาไว้ดังนี้

1. มีความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันในการมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน
2. มองว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีขีดจำกัดไม่สามารถปรับปรุงหรือเพิ่มพูนได้
3. ต้องพึ่งพาการแต่มีความรู้สึกชิงชังเจ้าหน้าที่ของทางการ
4. มีความผูกพันต่อครอบครัวมาก
5. ไม่ค่อยยอมรับการเปลี่ยนแปลงหรือสิ่งใหม่ ๆ
6. เชื้อไขกลาง
7. ไม่ค่อยมีความกระตือรือร้น
8. ไม่ชอบทำอะไรที่ให้ผลล่าช้า
9. ไม่ค่อยรู้ความเป็นไปของโลกภายนอก
10. มีความสามารถในการคาดคะเนความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม

รายได้ รายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการตลอดจนความคิดเห็นของคนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ และพฤติกรรมของคน การแนะนำให้ชาวนาที่ยากจนบริโภคเนื้อสัตว์ในปริมาณที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ หรือการแนะนำให้ชาวนานที่ยากจนใช้เครื่องจักรแทนวัวควายในการทำนานั้น คงจะยากกว่าการแนะนำให้คนที่มียาได้มาก ๆ ซื้อเครื่องซักผ้า โทรศัพทเคลื่อนที่ หรือรถยนต์คันใหม่ นอกจากนั้นคนที่มียาฐานะดีหรือรายได้สูงยังใช้สื่อมวลชนมากด้วย การใช้สื่อมวลชนของคนมีฐานะดีมักจะเป็นการใช้เพื่อแสวงหาข่าวสารหนัก ๆ สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไปได้ เช่น อ่านบทบรรณาธิการ อ่านหรือรับชมหรือฟังข่าวการเมือง ปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 283)

เชื้อชาติ คนต่างชาติดกันย่อมมีวัฒนธรรมย่อยของแต่ละคนเชื้อชาติที่คอยกำกับค่านิยม ทศนคติ ความคิดและพฤติกรรมของคนในเชื้อชาติแตกต่างกัน เช่น คนจีนอาจจะมีความคิดว่าการมีลูกมาก ๆ ดี เพราะจะได้ช่วยกันทำมาหากิน หรือมีความคิดว่ามีลูกชายดีกว่าลูกสาว เป็นต้น

4. การศึกษา (Education)

การศึกษา หรือความรู้เป็นลักษณะอีกลักษณะหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้นคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน ในยุคต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึนึกคิด อุดมการณ์ รสนิยม ค่านิยม และความต้องการที่แตกต่างกันไป คนที่มีการศึกษาสูง หรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบอย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี ทั้งนี้เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง มีความเข้าใจศัพท์มากและมีความเข้าใจสารได้ดี แต่คนเหล่านี้มักจะเป็นคนที่ไม่ค่อยเชื่ออะไรง่าย ๆ สารที่ไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลสนับสนุนเพียงพอ มักจะถูกโต้แย้งจากคนที่มีการศึกษาสูง (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 64)

โดยทั่วไปแล้วคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่การศึกษาต่ำ และคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ในขณะที่คนมีการศึกษต่ำมักจะใช้สื่อประเภทวิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์ (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 283) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หากผู้มีการศึกษาสูงมีเวลาว่างมากพอ คนเหล่านี้จะใช้ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ แต่หากมีเวลาจำกัดคนที่มีการศึกษาสูงจะใช้สื่อสิ่งพิมพ์เท่านั้น (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 194-195)

5. ศาสนา (Religion)

ศาสนาก็เป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้รับสารทั้งในด้านทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรม ทั้งนี้เพราะศาสนาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคนและกิจกรรมในชีวิตของคนตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ในระยะเริ่มต้นเด็กได้รับอิทธิพลของศาสนาผ่านทางพ่อแม่โดยการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังความคิดจากพ่อแม่ ต่อมาก็ได้รับอิทธิพลของศาสนาผ่านทางโรงเรียน โดยการศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรและการปฏิบัติตามพิธีกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และในที่สุดก็

ได้รับอิทธิพลโดยตรงของศาสนาในโอกาสต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตของคน ศาสนามีอิทธิพลต่อความคิดของคนอย่างน้อยที่สุด 3 ด้านคือ

1. อิทธิพลต่อทัศนคติด้านศีลธรรม คุณธรรม และความเชื่อทางจริยธรรม เช่น ศีล 5 ของพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อความคิดเรื่องบาป หรือการที่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกคัดค้านการคุมกำเนิดด้วยวิธีการที่ไม่เป็นธรรมชาติ เช่น การทำแท้ง เป็นต้น
2. อิทธิพลต่อทัศนคติด้านเศรษฐกิจ เช่น ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์สนับสนุนความคิดเรื่องทรัพย์สินส่วนบุคคล ระบบการค้าเสรีและระบบทุนนิยม เป็นต้น
3. อิทธิพลต่อทัศนคติด้านการเมือง เช่น อิทธิพลต่อการเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกา มีแนวโน้มที่เห็นได้เด่นชัดว่า ชาวแคทอลิกในมลรัฐทางตะวันออก และมลรัฐบิวริเวณกลางประเทศตอนเหนือ มักจะลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครของพรรคเดโมแครต (Childs, อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2546, น. 109)

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าคนที่นับถือศาสนาต่างกันจะมีความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป

6. ภูมิสำเนา (Geographic Distribution)

หมายความว่า ถิ่นที่อยู่อาศัยของมวลชนผู้รับสาร การสื่อสารมวลชนเป็นกิจกรรมการสื่อสารที่กว้างใหญ่ไพศาลครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางถึงระดับภูมิภาคภายในประเทศ ระดับประเทศ หรือแม้แต่ระดับโลก เช่น ในปัจจุบันมวลชนผู้รับสารในภูมิภาคแต่ละภูมิภาคในประเทศ และในประเทศแต่ละประเทศในโลกย่อมมีความแตกต่างกันไปในเรื่องความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ รสนิยม ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตามวัฒนธรรมย่อย (Subculture) ของแต่ละภูมิภาค และวัฒนธรรม (Culture) ของแต่ละประเทศ การเข้าใจถึงลักษณะของมวลชนผู้รับสารที่อยู่ในที่ต่าง ๆ กัน ทำให้ผู้ส่งสารต้องใช้ความรอบคอบและระมัดระวังยิ่งขึ้น อย่างน้อยที่สุดแม้ไม่สามารถสร้างพอใจให้มวลชนผู้รับสารในทุกที่ได้ เนื่องจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม แต่ก็สามารถเสนอสารที่ไม่ขัดต่อ หรือไม่ลบหลู่ล่วงเกิน ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของมวลชนผู้รับสารในบางที่ได้

จากข้างต้น จึงสรุปได้ว่าผู้รับสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะตัดสินถึงความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการสื่อสารของผู้ส่งสาร ดังนั้นผู้ส่งสารจึงต้องคำนึงถึงผู้รับสารตลอดเวลาทั้งก่อนการสื่อสาร ขณะที่ทำการสื่อสารและหลังการสื่อสาร ก่อนการสื่อสารผู้ส่งสารควรจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับภูมิหลังของผู้รับสาร เพื่อเตรียมตัววางแผนการสื่อสารให้เหมาะสมกับผู้รับสารของตนเอง การกระทำเช่นนั้นได้ ผู้ส่งสารจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ผู้รับสารของตน

แนวคิดเกี่ยวกับข่าว และองค์ประกอบของข่าวโทรทัศน์

เนื้อหาภายในแนวคิดเกี่ยวกับข่าว และองค์ประกอบของข่าวจะกล่าวถึงคำจำกัดความของข่าว องค์ประกอบในการพิจารณาคุณค่าของข่าว และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการผลิตข่าวโทรทัศน์ (Television News) เพื่อให้ทราบหลักโดยทั่วไปว่า เหตุการณ์ใดที่สมควรได้รับการคัดเลือกมานำเสนอเป็นข่าว และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการหลักการทำงานของสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นกรอบสำคัญที่ควรยึดถือในการทำงาน รวมทั้งลักษณะของผู้ประกาศข่าวที่ดี เนื่องจากการประกาศข่าวเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญและอิทธิพลต่อผู้รับสารด้วยเช่นกัน

ข่าว คือ รายงานเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่น่าสนใจ หรือการรายงานมิใช่เพียงแค่เหตุการณ์หนึ่งเหตุการณ์ใดเท่านั้น แต่ข่าวจะเป็นเรื่องราวมีคนรายงานให้เราทราบสาระสำคัญของข่าว ต้องเป็นรายงานเหตุการณ์ปัจจุบันวันที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการเห็นพ้องต้องกันว่า ประชาชนควรรับทราบเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้น ๆ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2537, น. 65)

ข่าว คือ คำบอกเล่าเรื่อง ซึ่งโดยปกติมักเป็นเรื่องเกิดใหม่ หรือเป็นที่สนใจ คำบอกกล่าว คำเล่าลือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2527)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว สามารถสรุปได้ว่า ข่าวหมายถึง เหตุการณ์ (Event) สถานการณ์ (Situation) ที่เกิดขึ้นหรือมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นที่มีความน่าสนใจ (Interesting) และมีความสำคัญ (Important) และได้รับการรายงานอย่างทันทั่วทั้งที่

องค์ประกอบในการพิจารณาคุณค่าของข่าว

ประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ความสดใหม่หรือความฉับพลัน (Immediacy or Timeliness) หมายถึง ข่าวที่มีความใหม่สด รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ มักได้รับความสนใจจากผู้รับสาร ในที่นี้ต้องใหม่ในที่ที่เกิดเหตุและในเวลาเกิดเหตุ เพราะความใหม่สด รวดเร็วนี้จะช่วยเพิ่มมูลค่าของข่าวได้มากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าสถานีข่าวแต่ละช่องมักติดตามติดทำข่าวในเวลาที่เกิดเหตุการณ์จริงและสถานที่จริง เพื่อให้ได้ภาพและเสียงที่สมจริง เป็นการยืนยันได้ว่ามีแหล่งที่มาของข่าวสารจริง ยกตัวอย่างเช่น การรายงานข่าวจลาจลของแต่ละสถานีข่าว บางสถานีข่าวลงทุนติดกล้องวงจรปิดตามสี่แยกไฟแดงหลายแห่งเพื่อให้ผู้ชมได้เห็นสภาพการจลาจลในแต่ละจุดได้ผ่านจอโทรทัศน์ โดยผู้ชมสามารถ

มองเห็นภาพได้แบบ Real time จุดนี้ทำให้ผู้ชมตัดสินใจใช้เส้นทางการจราจรได้ง่ายขึ้น ถือเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของความสดใหม่และฉับพลันของข่าวในปัจจุบัน (นาฏยา ตนานนท์, 2546)

2. ความใกล้ชิด (Proximity or Nearness) โดยธรรมชาติมนุษย์มักให้ความสนใจกับข่าวสารที่อยู่ใกล้ตัวเป็นอันดับต้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับถิ่นกำเนิด การศึกษาที่กำลังสนใจ หรือเรื่องราวที่อยู่ในระยะเวลานั้น ดังนั้นหากข่าวสารที่น่าเสนอมีความใกล้ชิดผู้รับสารมากเกินไป จะทำให้ความสนใจต่อเรื่องนั้น ๆ ลดน้อยลงตามไปด้วย ในกรณีของประเทศไทย หลังจากมีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับโรคระบาด ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ออกไป จะเห็นได้ว่าข่าวที่ออกมาเป็นเรื่องใกล้ตัว และมีผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินชีวิต ต่อมาจึงมีคนใช้น้ำกากอนามัยเพิ่มมากขึ้น มีการใช้น้ำยาล้างมือแบบไม่ต้องล้างออก (แบบพกพา) มากยิ่งขึ้น เหล่านี้เกิดขึ้นจากการรับรู้ข่าวสารของมนุษย์นั่นเอง

3. ผลกระทบกระเทือน (Consequence) เหตุการณ์ใดก็ตามที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก ต้องได้รับการรายงานข่าวอย่างทันทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นจะเป็นเรื่องเล็กน้อยระดับหมู่บ้าน หรือเป็นเรื่องราวใหญ่โตระดับประเทศ

4. ความสำคัญหรือความเด่น (Importance or Prominence) เรื่องราวที่มีความสำคัญหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญระดับประเทศ สถานที่ สิ่งของ หรืออะไรก็ตามที่เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป ควรได้รับการนำเสนอออกมาเป็นข่าว สิ่งเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของคนได้เป็นอย่างดี

5. เรื่องที่ประชาชนสนใจ (Human Interest) ส่วนมากเป็นเรื่องชาวบ้าน เรื่องราวลึกลับ เรื่องผิดปกติ เรื่องที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เช่น เรื่องการเลี้ยงจระเข้ ไว้เป็นสัตว์เลี้ยงในบ้าน เรื่องประหลาดแบบนี้จะสร้างความสนใจให้กับผู้รับสารเป็นอย่างมาก เพราะเรื่องแปลก ปาฏิหาริย์ มีอยู่ในบางสังคมเท่านั้น ดังนั้นผู้รับสารที่อยู่ในสังคมอื่น จึงต้องการที่จะรู้เรื่องราวในสังคมอื่นบ้าง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ หรือวัฒนธรรม เป็นต้น

คุณภาพของข่าว (Quality of news)

ในแต่ละวันมีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมายในการพิจารณาคัดเลือกข่าว หรือให้ความสำคัญของข่าวโดยพิจารณาองค์ประกอบของข่าวแล้ว การตรวจสอบถึงคุณภาพข่าวนั้นก็เป็นสิ่งสำคัญไม่เช่นนั้น จะทำให้ข่าวนั้นลดคุณค่า หรือขาดความน่าเชื่อถือได้ ข่าวที่ดีนั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้ (นาฏยา ตนานนท์, 2546)

1. ความถูกต้อง (Accuracy)

ความถูกต้องของข่าวนั้นเป็นหัวใจของการทำงานข่าว ผู้สื่อข่าวที่เป็นมืออาชีพจะไม่ทำข่าวด้วยความคิดว่า “น่าจะใช่” แต่ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นของบุคคล เช่น ชื่อ นามสกุล ยศ ตำแหน่ง อายุ ชื่อสามีหรือภรรยา บ้านเลขที่ หรือการถ่ายคำพูดของบุคคลจะต้องเช็กกับแหล่งข่าวทุกครั้งให้ตรงกับความเป็นจริง ส่วนรายละเอียดของข่าวที่เกี่ยวข้องพาดพิงถึงคนหลายคนจะต้องตรวจสอบ (Verify) ข้อมูลทุกครั้ง อย่าเชื่อข้อมูลจากแหล่งข่าวเพียงแหล่งเดียว ถึงแม้จะเป็นแหล่งข่าวที่คุ้นเคย หรือคิดว่าน่าเชื่อถือก็ตาม แต่จะต้องเช็กข้อมูลกับแหล่งข่าวอย่างน้อยสองแหล่งขึ้นไป ถ้าเป็นข้อมูลจากเอกสาร ก็ต้องตรวจสอบที่มีที่ไปของเอกสาร และอย่าเข้าใจว่าถ้าเป็นเอกสารของรัฐบาล หรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือจะเป็นข้อเท็จจริงเสมอไป แต่จะต้องตรวจสอบข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งทุกครั้ง และถ้าข้อมูลที่ได้มาไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ บางครั้งผู้สื่อข่าวก็ต้องตัดประเด็นหรือตัดข่าวนั้นทิ้ง เพราะถ้าข่าวนั้นผิดพลาด นอกจากจะทำให้ผู้รับสารขาดความเชื่อถือ ศรัทธาแล้ว ยังจะสร้างความเสียหายแก่บุคคลในแหล่งข่าวนั้นได้

2. ความสมดุลและความเป็นธรรม (Balance and Fairness)

ข่าวที่ดีนั้น นอกจากจะต้องมีความถูกต้องแล้วจะต้องมีความสมดุลและมีความเป็นธรรม โดยเฉพาะในกรณีข่าวที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมากหรือมีความขัดแย้งไม่ลงรอยกันระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มคน การเสนอข่าวจะต้องมีข้อมูลรอบด้าน ให้ข้อมูลของทุกฝ่ายอย่างตรงไปตรงมา และต้องเปิดโอกาสให้เขา ได้พูดชี้แจงทันที ถ้าไม่สามารถติดต่อกับบุคคลดังกล่าวได้ จะต้องชะลอข่าวนั้นไว้ก่อน หรือจะจ้องแจ้งในข่าวว่าจะมีการติดตามสัมภาษณ์บุคคลนั้นต่อไปโดยเร็ว

3. ความเป็นกลาง (Objectivity)

เป็นการเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง ไม่มีอคติทั้งทางบวกและทางลบ ปราศจากความผูกพันส่วนตัว หรืออิทธิพลจากภายนอก แต่จะต้องเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง และยึดหลักความสมดุลและความเป็นธรรม

4. ความกะทัดรัดชัดเจน (Concise and Clear)

การเขียนข่าวจะต้องใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์ทางเทคนิคหรือศัพท์ทางวิชาการที่เข้าใจยาก แต่ถ้าจำเป็นก็ต้องอธิบายความให้ชัดเจน การใช้ประโยคสั้นกระชับ ไม่วกวนหรือพรรณนาเยิ่นเย้อ ให้ข้อมูลตามความจำเป็น

ข่าวโทรทัศน์ (Television News)

รายการข่าวโทรทัศน์จัดอยู่ในประเภท Journalism Program คือ รายการที่นำเสนอเรื่องจริงที่เกิดขึ้น มีพยานหลักฐานยืนยัน มีวิธีการนำเสนอที่มุ่งให้ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งมีคุณสมบัติทางวารสารศาสตร์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2541, น. 257)

ข่าวโทรทัศน์นั้น นับวันยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น เพราะเป็นสื่อที่นำเอาทั้งภาพและเสียงมาสู่ผู้ชม ทำให้เกิดความรู้สึกสมจริงสมจัง เหมือนได้เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้น และยิ่งเทคโนโลยีการสื่อสารก้าวหน้า การนำเอาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการรายงานข่าว (Electronic News Gathering) ก็ยิ่งทำให้การรายงานข่าวมีความรวดเร็วและสมบูรณ์

องค์ประกอบของข่าวโทรทัศน์ (Television News Elements)

ในการพิจารณาคัดเลือกข่าวนั้น มีองค์ประกอบหลายอย่าง เช่นเดียวกับองค์ประกอบของข่าวหนังสือพิมพ์ แต่โดยทั่วไปข่าวโทรทัศน์มักจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบใดประกอบหนึ่งใน 3I + V คือ Impact Interest information และ Visual (นาฏยา ตนานนท์, 2546)

Impact หมายถึง ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ชม ไม่ว่าจะเป็นเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือต่อคนจำนวนมาก เช่น ราคาสินค้าเกษตร การขึ้นราคาน้ำมันเชื้อเพลิง การทุจริตการเลือกตั้ง ส.ว. ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะมีผลกระทบทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ และยิ่งปริมาณถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นมีจำนวนมาก ก็ยิ่งจะทำให้ข่าวนั้นได้รับความสนใจมากขึ้น

Interest หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วทำให้คนสนใจ กลายเป็นประเด็นพูดคุยสนทนา โดยทั่วไปมักจะเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ชมลึ้มนึกถึงปัญหาตัวเอง หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น พระเอกละครในโทรทัศน์ประสบอุบัติเหตุแล้วรอดชีวิต นักกีฬาวิ่งทางไกลเพื่อแค้น ผู้หญิงที่อ้างว่ามีความสัมพันธ์กับนายกรัฐมนตรีถูกทำเนียบ เป็นต้น ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ไม่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป แต่บางเหตุการณ์ก็มีทั้งความน่าสนใจ และมีผลกระทบในเรื่องเดียวกัน เช่น ผู้หญิงได้รับเลือกเป็นกำนัน เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายกรัฐมนตรี ข่าวนี้อาจจะได้รับความน่าสนใจมากกว่าข่าวที่ผู้ชายได้รับการคัดเลือก เพราะโดยปกติผู้ชายมีโอกาสได้รับเลือกเป็นในตำแหน่งเหล่านี้้อยู่จำนวนมาก แต่การที่ผู้หญิงได้รับการเลือกให้ทำงานในตำแหน่งเดียวกับผู้ชาย ก็สะท้อนถึงความเสมอภาค ความสามารถที่ผู้หญิงได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น

Information หมายถึง รายการข่าวโทรทัศน์ สามารถนำเสนอข้อมูลให้ผู้ชมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีกว่าสื่อประเภทอื่น เพราะสามารถนำเอาภาพของเหตุการณ์จริงมานำเสนอได้ เช่น วิธีการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปในซูเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งมาตรการบอกว่าไม่สะอาด มีสารปนเปื้อน วิธีการประหยัดน้ำมันในภาวะที่น้ำมันมีราคาแพง วิจารณ์กันโรคไข้เลือดออกที่ระบาดในฤดูฝน เป็นต้น

Visual หมายถึง ภาพข่าวโทรทัศน์ที่ดีสามารถทำให้ผู้ชมเห็นและเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาอันสั้น เพราะภาพที่ดีเพียงภาพเดียว สามารถสื่อความหมายแก่ผู้ชมได้ดีกว่าคำพูดที่ยืดยาว

ภาพในรายการข่าวโทรทัศน์

โทรทัศน์มีข้อได้เปรียบกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น เพราะสามารถนำเสนอทั้งภาพและเสียงได้ในเวลาเดียวกัน ภาพในรายการข่าวโทรทัศน์ประกอบด้วย (นาฏยา ตนานนท์, 2546)

1. **ผู้อ่านข่าว (News Caster)** แต่เดิมนั้นผู้ที่ทำหน้าที่อ่านข่าวโทรทัศน์จะต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกดี และสามารถอ่านข่าวได้ชัดเจน ชื่อเสียงของผู้อ่านข่าวซึ่งขึ้นอยู่กับบุคลิกมากกว่าความสามารถในการเป็นเจ้าหน้าที่ข่าว แต่ปัจจุบันเมื่อมีการแข่งขันได้ข่าวสูง ผู้ที่ทำหน้าที่อ่านข่าวไม่ได้ทำหน้าที่อ่านข่าวแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องสามารถทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าวด้วย คือ สามารถรายงานเหตุการณ์ถ่ายทอดสดได้ทันที คุณสมบัติของผู้อ่านข่าวโทรทัศน์จึงมีขอบเขตที่กว้างขึ้น คือ

- Authority คือ ผู้อ่านข่าว ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่อ่านข่าวตามบทข่าวเท่านั้น แต่สามารถกำหนดประเด็นในการซักถามแหล่งข่าวและเชื่อมโยงข่าวแต่ละข่าวให้น่าสนใจ

- Credibility มีความน่าเชื่อถือ ทั้งในด้านความเป็นนักวิชาชีพ และเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในเรื่องข่าว

- Personality มีบุคลิกภาพดึงดูดความสนใจ และดูอบอุ่น ไม่แข็งกร้าว หรือเย็นชาจนไม่มีชีวิตชีวา

- Good vice มีคุณภาพเสียงที่ชัดเจน

- Good look ถ้าเป็นผู้ที่มีหน้าตาดี นอกเหนือจากการมีบุคลิกภาพดีแล้ว ก็ยังดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้

2. **การถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เป็นข่าว** โทรทัศน์มีข้อได้เปรียบที่สามารถถ่ายทอดให้ผู้ชมได้เห็นความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในขณะที่เกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น เช่น การถ่ายทอดพิธีสำคัญ การแข่งขันกีฬา หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ร้ายแรง เช่น การบุกจี้ตัวประกันบนเครื่องบิน การถ่ายทอดสด

(Live) เช่นนี้ สถานีโทรทัศน์จะใช้รถถ่ายทอดเคลื่อนที่ (Outside Broadcasting) เรียกสั้น ๆ ว่ารถ O.B. ออกไปถ่ายภาพยังที่เกิดเหตุ และส่งสัญญาณกลับเข้ามายังสถานีด้วยเครื่องไมโครเวฟ หรือ ดาวเทียม (Satellite)

3. การใช้เทปโทรทัศน์ แต่เดิมนั้นกล้องถ่ายภาพยนตร์ ขนาด 16 มม. ทั้งที่มีเสียง และไม่มีเสียง เป็นอุปกรณ์สำคัญในการทำข่าวของสถานีโทรทัศน์ เมื่อถ่ายภาพข่าวต้องนำฟิล์มมาล้างและตัดต่อ เพื่อเสนอในรายการข่าว ซึ่งการใช้กล้องภาพยนตร์จะต้องใช้เวลาในทางล้าง ตัดต่อ ไม่สามารถเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้ง เมื่อมีกล้องถ่ายวิดีโอและบันทึกเทป การถ่ายภาพยนตร์ข่าวจึงรวดเร็วขึ้น เพราะขั้นตอนการตัดต่อในเครื่องตัดต่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ความคมชัดของภาพดีกว่าฟิล์มภาพยนตร์

4. ภาพนิ่ง ปกติภาพนิ่งย่อมไม่ดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้เท่ากับภาพเคลื่อนไหว แต่บางครั้งก็จำเป็นต้องใช้ภาพนิ่งในการรายงานข่าว เช่น เหตุการณ์ที่ไม่เคยบันทึกไว้ในภาพยนตร์ หรือวิดีโอมาก่อน จำเป็นต้องใช้ภาพถ่าย หรือภาพเหตุการณ์ในหนังสือมาใช้ บางครั้งภาพข่าวจากสำนักข่าวที่ส่งมาทางคอมพิวเตอร์ ก็สามารถนำมาใช้รายงานข่าวโทรทัศน์ได้

5. ภาพกราฟิก เช่น แผนที่ แผนภูมิ ตัวอักษร จะใช้เมื่อต้องการอธิบาย เรื่องราว ซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ การใช้แผนที่แสดงตำแหน่งของอุบัติเหตุเครื่องบินชนกันในอากาศหรือ แผนภูมิของตัวเลขแสดงสถิติต่าง ๆ จะทำให้ผู้ชมเห็นภาพได้ชัดเจน และเข้าใจเหตุการณ์ได้ง่ายขึ้น

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข่าวโทรทัศน์

การทำรายการข่าวโทรทัศน์แบ่งได้เป็น 2 ฝ่ายคือ (นาฏยา ตนานนท์, 2546)

1. ฝ่ายที่รับผิดชอบหาข่าวก่อนการผลิตรายการออกอากาศ ประกอบด้วย บรรณาธิการข่าว ผู้สื่อข่าว และช่างภาพ
2. ฝ่ายผลิตรายการ ประกอบด้วย ผู้กำกับรายการ ผู้กำกับเสียง และผู้กำกับภาพ ผู้กำกับเวที ช่างกล้อง ผู้จัดแสง และผู้ที่ทำหน้าที่อ่านข่าว

หลักการเขียนคำบรรยายข่าวโทรทัศน์

1. ใช้สำนวนการเขียนแบบสนทนา เช่นเดียวกับการเขียนข่าววิทยุ ใช้ประโยคสั้น กระชับ เข้าใจง่าย
2. ให้คำบรรยายตรงกับภาพที่ฉาย แต่ไม่จำเป็นต้องเขียนรายละเอียดมากนัก เพราะปรากฏอยู่ในภาพแล้ว แนะนำบุคคลการกระทำ หรือสิ่งของเท่าที่จำเป็น

3. ถ้ามีข้อเท็จจริง หรือเรื่องราวที่ไม่สามารถบรรยายในขณะที่มีภาพข่าว ให้อ่านในตอนต้นหรือตอนท้ายข่าวด้วย
4. เปิดเสียงเหตุการณ์จริง เช่น เสียงไฟปะทุ เสียงปืน เสียงคนหวีดร้อง พร้อมกับภาพ เหตุการณ์ก็จะทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกใกล้ชิดกับเหตุการณ์มากขึ้น
5. แบบของบทข่าว จะต้องระบุชื่อข่าว ความยาวของข่าว วัน เดือน ปี และรายละเอียดที่จำเป็น โดยจะแบ่งรูปแบบของบทออกเป็น 2 ส่วน คือ ภาพและเสียง

วิธีการนำเสนอข่าวโทรทัศน์

โดยทั่วไปการเสนอข่าวโทรทัศน์ ทำได้ 4 วิธีคือ (นาฏยา ตนานนท์, 2546)

1. ข่าวด่วน (Bulletin/News Flash) ข่าวสำคัญที่ออกคั่นรายการที่กำลังแพร่ภาพตามปกติอยู่ในขณะนั้น
2. ข่าวอ่านธรรมดา (Straight Newscast) คือ ข่าวโทรทัศน์ในเวลาปกติทั่วไปที่มีผู้อ่านข่าว อ่านข่าวหน้ากล้อง (On Camera) หรือบางครั้งก็อ่านข่าวหลังกล้องประกอบภาพ (Off Camera)
3. อ่านข่าวประกอบภาพ (Illustrated Newscast) ผู้สื่อข่าวจะอ่านข่าวประกอบภาพ
4. วิเคราะห์ข่าวหรือวิจารณ์ข่าว (News Analysis/Commentary) ผู้วิเคราะห์หรือผู้วิจารณ์ข่าวจะแสดงความคิดเห็น ตีความเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่กำลังเป็นข่าวอยู่ในขณะนั้น ให้ผู้ชมได้แงคิดมุมมอง นอกเหนือจากข้อเท็จจริง

ลักษณะของผู้ประกาศข่าวที่ดี

โดยวิชาชีพ ผู้ที่มีส่วนผลักดันให้รายการข่าวโทรทัศน์สำเร็จก็คือ ผู้รายงานข่าวหรือผู้ประกาศข่าว ซึ่งในการนำเสนอรายงานข่าวทางโทรทัศน์ ลีลาการอ่านและน้ำเสียงของผู้ประกาศข่าว ดูเหมือนจะมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภาพข่าวเลย ซึ่งมีผู้ที่ได้กล่าวถึงลักษณะอันพึงมีของผู้ประกาศข่าวไว้ ดังนี้ (วันชัย ธนะวังน้อย, 2526)

1. จะต้องอ่านข่าวตามต้นฉบับด้วยความถูกต้อง ทั้งด้านเนื้อหา ภาษา รวมทั้งความถูกต้องของคำ การออกเสียง และจังหวะจะโคน
2. จะต้องอ่านข่าวด้วยน้ำเสียงชัดเจน แจ่มใส และน่าเชื่อถือ
3. จะต้องมีความสุภาพเรียบร้อย ทักษะที่ดี รวมทั้งให้เกียรติแก่บุคคลในข่าว ผู้ชม และไม่ควรอ่านข่าวโดยใช้น้ำเสียงที่ตีความได้ว่า ผู้ประกาศข่าวเยาะเย้ยบุคคลในข่าวหรือผู้ชม

4. จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของข่าว ซึ่งจะช่วยให้การอ่านข่าวนั้นราบรื่น และผู้ชมเข้าใจง่าย
5. จะต้องมีบุคลิกภาพที่ดี และสามารถสร้างความน่าสนใจในเนื้อหาของข่าวด้วยการใช้วัจนภาษา
6. จะต้องมีความรู้ ใฝ่หาความรู้ ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า รวมทั้งควรอ่านข่าวหน้าตรงกับภาพและเหตุการณ์ด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจงานวิจัยระดับวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับงานด้านข่าว ปรากฏว่ามีเรื่องที่ใกล้เคียงกันกับหัวข้อของผู้ศึกษาอยู่ไม่มากนัก ผู้ศึกษาจึงได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดและนำมาอ้างอิงในวิจัยนี้ โดยทำการจัดกลุ่มหัวข้อที่ศึกษาใกล้เคียงกันอยู่ด้วยกัน ซึ่งการทบทวนหัวข้องานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทางผู้ศึกษาจะเน้นหางานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์ได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงให้ความสนใจเกี่ยวกับข่าวการเมืองเป็นหลัก หรือสนใจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง รัฐบาล หรือความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นอยู่หรือไม่ เพื่อสนับสนุนหัวข้องานวิจัยของตนเอง ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในประเด็นเรื่องของความสำคัญและที่มาของปัญหาว่า รายการเจาะข่าวร้อน ล้วงข่าวลึก เป็นรายการที่นำเสนอข่าวการเมืองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้จึงเป็นการสะท้อนภาพให้เห็นถึงความคิดเห็นของประชาชนไม่ว่าจะผ่านไปกี่ปีก็ตาม หัวข้อข่าวที่ยังคงเป็นที่ติดตามและสนใจของประชาชนยังคงหนีไม่พ้นข่าวการเมืองนั่นเอง งานวิจัยด้านที่ 2 ที่ทางผู้ศึกษาให้ความสนใจในการทบทวนอีกด้าน คือ ด้านการบริหารภายในองค์กร นอกจากผู้ศึกษาจะต้องการทราบประเด็นข่าวที่ได้รับการนิยมและความสนใจของประชาชนในการเปิดรับชมข่าวแล้ว ยังอยากทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารองค์กรทั้งภายในและภายนอกอีกด้วย เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนให้รายการข่าว เจาะข่าวร้อน ล้วงข่าวลึก มีแนวทางในการดำเนินการที่ถูกต้อง โดยผู้ศึกษาทำการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

พัชรินทร์ เศวตสุทธิพันธ์ (2537, น. บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง “การสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสนใจข่าวสารจากรายการข่าวโทรทัศน์ และมีความต้องการข่าวสารจากรายการโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน โดยรายการข่าวที่จำเป็นต้องใช้ 5 อันดับแรกคือ ข่าวการเมือง ข่าวสังคม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวต่างประเทศ และข่าวกีฬา กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อถือข่าวโทรทัศน์ แต่มีความเห็นว่าควรปรับปรุงรายการข่าวโทรทัศน์ให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านเนื้อหาของข่าว ประเภทและ

ปริมาณ วิธีการนำเสนอตลอดจนการอ่านข่าวของผู้ประกาศข่าวให้ถูกต้อง ชัดเจน ตามหลักภาษาไทย สถานีโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่านำเสนอข่าวในประเทศได้ดีที่สุดคือ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สี รองลงมาคือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ส่วนพฤติกรรมการรับชมข่าวโทรทัศน์นั้นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 211 คน รับชมรายการไม่เป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 50.6 ส่วนอีก 49.4 ชมเป็นประจำทุกวัน สาเหตุที่ไม่ได้รับชมข่าวทุกวันเป็นเพราะเดินทางกลับบ้านถึงบ้านไม่ทันเวลาการนำเสนอข่าว ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องตรงกับ สมบัติ สนธิธรรมาภรณ์ (2539, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์เนื้อหาข่าวและปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวและจัดลำดับความสำคัญของข่าว” ศึกษาเฉพาะข่าวสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยช่อง 11 ผลการศึกษาพบว่า สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยช่อง 11 นำเสนอข่าวการเมืองมากที่สุด เน้นการนำเสนอข่าวที่เกิดขึ้นในส่วนกลางมากกว่าในส่วนภูมิภาค ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวพบว่า บรรณาธิการของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ให้ความสำคัญในเรื่องคุณค่าของข่าวมากที่สุด และ ดวงทิพย์ วรพันธ์ (2539, น. 129-130) ศึกษาเรื่อง “ข่าวโทรทัศน์: สภาพแวดล้อมไทย วิธีการแพร่กระจายและการรับรู้” ซึ่งพบว่าสภาพแวดล้อมของสังคมไทยที่มีผลต่อการเสนอข่าวโทรทัศน์มากที่สุดคือ การเมือง เศรษฐกิจ การผลิตรายการข่าวประจำวันมีกระบวนการที่ซับซ้อนขึ้น ขั้นตอนสำคัญคือการคัดเลือกข่าวและจัดลำดับความสำคัญของข่าว การจัดลำดับความสำคัญของข่าวยังให้ความสำคัญกับบุคคลในข่าวเรียงจากมากไปหาน้อย ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับข่าวที่เด่นที่สุด จากการติดตามรายงานข่าวยากเป็นพิเศษ

ส่วนสภาพแวดล้อมไทยด้านการเมือง กฎหมาย เศรษฐกิจ และสังคมที่ผลกระทบต่อ การนำเสนอข่าวโทรทัศน์ พบว่าการควบคุมดูแลของรัฐมิได้เข้ามาเพียงระดับนโยบาย หากแต่การควบคุมดูแลวิธีการผลิตและการนำเสนอข่าวรายวันอย่างใกล้ชิด ทำให้ข่าวโทรทัศน์ทุกสถานีมีลักษณะเนื้อหาคล้ายคลึงกันในด้านเดียวตามนโยบาย นอกจากนี้ยังพบว่าการเมือง รายได้จากการโฆษณาการเสนอข่าวโทรทัศน์ ความนิยมของผู้ดูมีความสัมพันธ์กันดุจลูกโซ่ ข่าวโทรทัศน์เกิดและได้รับความนิยมจากผู้ดูอย่างมากในช่วง 4 ปี ตั้งแต่ปลายปี 2528 จนถึงปี 2532

นอกจากงานวิจัยที่สะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเกี่ยวกับประเด็นการเมืองมากที่สุดแล้ว ผู้ศึกษายังตระหนักถึงการบริหารองค์กรให้อยู่รอดได้ ท่ามกลางภาวะการณ์ที่มีการแข่งขันที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงองค์กร โดย ทบพทอนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ธีรารัตน์ พันทวี (2537, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์กรอบของกระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์” ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปแล้วการผลิตข่าวของสถานี

โทรทัศน์ทั้ง 5 แห่ง ดำเนินอยู่ภายใต้กรอบการทำงานดังนี้ คือ (1) ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงโทรทัศน์ (2) นโยบายสถานี (3) ระบบบริหารและกฎระเบียบของสถานี (4) จรรยาบรรณทางวิชาชีพ (5) นโยบายแฟงขององค์การผู้ควบคุมดูแล

ทั้งนี้โดยมีการปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไข และสภาพการณ์ทางการเมือง ซึ่งส่งผลให้เกิดแรงกดดันในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้ามากำกับดูแลนโยบาย และสภาพการณ์ทำงานของผู้นำองค์การด้านกรณผลิตข่าว นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับการถูกอำนาจนอกเข้าแทรกแซงกิจการภายในทั้ง ๆ ที่มีนโยบาย กฎ ระเบียบ และจรรยาบรรณเป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม กรอบที่มีอยู่ดังกล่าว ยังถูกบิดเบือนให้เป็นไปตามปัจจัยผันแปรที่หมุนเวียนเข้ามา ซึ่งผลกระทบของการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานข่าวอยู่ตลอดเวลา ได้แก่

1. สถานการณ์ทางการเมือง กล่าวคือ ถ้าบ้านเมืองอยู่ในภาวะปกติมีความสงบเรียบร้อยปราศจากการปฏิบัติอำนาจทางการเมือง การปฏิบัติของหน้าที่ใด ๆ ก็จะเป็นไปตามปกติ เพราะฉะนั้นข่าวการเมืองจึงเป็นข่าวที่ผู้ปฏิบัติงานข่าวต้องระวังมากที่สุด

2. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่กำกับดูแลนโยบายสถานี กล่าวคือ โดยรัฐบาลแต่ละชุดจะมีแนวนโยบายในการบริหารประเทศ ที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับว่ารัฐบาลชุดไหน หรือรัฐมนตรีคนใด มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนมากน้อยเพียงใด เพราะเนื่องมาจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลบางคนที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลนโยบายสถานี ยังไม่มีความเข้าใจบางประการเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่ควรจะเป็นของสื่อโทรทัศน์ที่จะต้องรักษาสมดุล ความถูกต้องเป็นธรรม เป็นกลางกับทุกฝ่าย และเมื่อปัญหาเกิดขึ้นก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกรอบในกระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์ทำให้กรอบถูกบิดเบือนไป

3. ภาวะผู้นำองค์กร ต่างก็มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการควบคุมนโยบายขององค์กร และเป็นผู้รักษานโยบายหากมีอะไรบิดเบือนไปจากรอบที่ควรจะเป็นก็คอยดูแล ซึ่งแต่ละสถานีการพยายามพัฒนายกระดับคุณภาพของข่าว ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน ตลอดจนแข่งขันเพื่อให้อยู่ในตลาดข้อมูลได้

จากปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นทั้งสามประการ ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการเกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกรอบของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานข่าวสถานี และเป็นผลสืบเนื่องมาถึงการพัฒนาด้านข่าวของสถานีโทรทัศน์ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า เนื้อหาของข่าวโทรทัศน์ การนำเสนอข่าว ขึ้นอยู่กับนโยบายของสถานีเป็นหลัก รวมทั้งขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคมด้วย ส่วนงานวิจัยของ อรุณฯ เลิศจรรยาภักษ์ (2539, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “โทรทัศน์ : วิถีคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าวโทรทัศน์” พบว่าวิธีการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของข่าว ขึ้นอยู่กับหัวหน้าข่าว และบรรณาธิการข่าวเป็นสำคัญ หัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าวจะยึด

หลักการบริหารงานวิเทศกระจายเสียงและโทรทัศน์ เป็นแนวทางในการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญ การจัดวาระประเด็นสำคัญของข่าว (Agenda setting) ข่าวในพระราชกรณียกิจอยู่ในลำดับแรก ลำดับรองลงมาคือ ข่าวรัฐบาล เน้นความสำคัญที่ตัวบุคคลในวงการรัฐบาลและกิจการทหาร สำหรับข่าวรัฐบาลนี้ สถานีโทรทัศน์ทั้งสามสถานีให้เวลากับข่าวรัฐบาลมากที่สุด ประเด็นสำคัญของข่าวการเมืองถูกจัดให้เป็นลำดับที่สาม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวเกษตร อนามัย อุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย การศึกษา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปัญหาการว่างงานถูกจัดไว้เป็นลำดับที่สี่ และ สถานี ชัยพันธ์ (2544, น. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การบริหารข่าวโทรทัศน์: ช่อง 9 อสมท.” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารข่าวมากที่สุดคือ ปัจจัยการจัดการ และปัจจัยการเป็นวิชาชีพ ส่วนปัจจัยเทคนิคและเทคโนโลยีนั้น ยังส่งผลกระทบต่อการบริหารงานไม่มากเท่าสองปัจจัยแรก สำหรับปัจจัยแวดล้อมภายนอก 8 ปัจจัย อันได้แก่ (1) ปัจจัยเหตุการณ์ ข้อมูลข่าวสาร และกระแสวัฒนธรรม (2) ปัจจัยควบคุมทางกฎหมายและการเมือง (3) ปัจจัยสื่อมวลชน คู่แข่ง (4) ปัจจัยสำนักข่าว (5) ปัจจัยรายได้จากโฆษณา (6) ปัจจัยความเป็นเจ้าของสถานี/สื่อ (7) ปัจจัยสภาพแรงงาน/สมาคมวิชาชีพ และ (8) ปัจจัยความสนใจและความต้องการของผู้ดู พบว่าปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานข่าวปัจจุบันอย่างมากคือปัจจัย เหตุการณ์ และกระแสวัฒนธรรม สถานีโทรทัศน์คู่แข่งความนิยมของผู้ดูที่มีผลต่อรายการโฆษณา ปัจจัยสภาพแรงงานส่งผลกระทบต่อการบริหารข่าวน้อย สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานขายเป็นอย่างมาก คือ ปัจจัยการควบคุมทางกฎหมายและการเมือง สถาบันทางสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาได้นำมาอ้างอิงคือ พฤติกรรมการชมรายการข่าวของประชาชน ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการชมข่าว ทั้งนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่าประชาชนมีจุดมุ่งหมายหรือมีความคาดหวัง ความคิดเห็นต่อการชมข่าวตามช่องสถานีโทรทัศน์อย่างไร ซึ่งก็แน่นอนว่าข่าวที่ได้รับความสนใจจากประชาชน และประชาชนต้องการอยากติดตามรู้ทุกสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ ทุกการศึกษาค้นคว้าที่ผู้ศึกษาได้ค้นคว้ามานี้ ระบุเหมือนกัน ว่าผลการศึกษาออกมาเป็นประเด็นแรกคือ “เรื่องการเมือง” เป็นหัวใจหลัก จึงเป็นการส่งผลดีต่อรายการข่าว เจาะข่าวร้อน ล้วงข้างลึก ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง NBT ที่มีเนื้อหาสาระของรายการ มีการนำเสนอประเด็นข่าวการเมืองมากถึงร้อยละ 80 รวมถึงเป็นการตอบโจทย์อย่างชัดเจนว่า บรรณธิการข่าวและนโยบายของสถานีกำลังเดินมาถูกทิศทาง เพราะเป็นการสนองความต้องการของประชาชนอย่างเต็มที่และครอบคลุมทุกเนื้อหา เพื่อดำรงองค์กรไว้ให้อยู่รอดท่ามกลางภาวะการณ์แข่งขันที่สูงขึ้นเป็นทวีคูณ